

Kommunledningsförvaltningen
Elin Stom

2024-09-04

Dnr KS 2024-550

Kommunstyrelsen

En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30), yttrande till Socialdepartementet

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Yttrande lämnas enligt Kommunledningsförvaltningens förslag till beslut.

Ärende

I betänkandet *En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga* (SOU 2024:30) föreslås att en ny lag om individuella brottsförebyggande åtgärder till barn och unga ska införas. Lagen ska benämnas Lagen om brottsförebyggande åtgärder för unga.

Enligt förslaget ska en ny nationell myndighet införas, Myndigheten mot ungdomskriminalitet, förkortad MUK. MUK är den myndighet som enligt förslaget är behörig att fatta beslut om att påföra en ungdom individuella brottsförebyggande åtgärder. Det är dock polismyndigheten som föreslås vara den som kan initiera ärenden genom att hänvisa ett ärende till MUK, om bedömning görs att det finns risk för att den unge kommer begå brott av allvarligt slag. Innan en sådan hänvisning görs ska polismyndigheten inhämta uppgifter om den unge från socialnämnden i aktuell kommun. Enligt förslaget ska socialnämnden även lämna yttrande till MUK innan MUK fattar beslut om eventuella åtgärder. Därutöver föreslås socialnämnden vara den som ska verkställa de delar av MUKs beslut som innebär insatser enligt socialtjänstlagen.

Den föreslagna lagen ger den nya nationella myndigheten MUK vissa befogenheter som i dag åvilar kommunen, dvs. befogenhet att fatta beslut om och följa upp individuella brottsförebyggande åtgärder för barn och unga som riskerar att begå brottslighet av allvarligt slag. Socialnämnderna föreslås istället få i uppdrag att verkställa de insatser som MUK beslutar om. Några förändrade eller förbättrade förutsättningar för själva verkställandet presenteras inte i förslaget. Att flytta över beslutanderätten till en nationell myndighet och bara lämna verkställigheten kvar hos socialnämnden innebär i praktiken en inskränkning av det kommunala självstyret som riskerar att underminera och underkänna socialtjänstens roll och kompetens. Det skulle

även innebära att kommunen inte själv har rådighet över sin budget eller vilka insatser som ska tillhandahållas. Även om syftet med de föreslagna bestämmelserna är gott, så kan det starkt ifrågasättas om det är rätt väg att gå.

Eftersom socialnämnderna kommer ha kvar beslutanderätten kring insatser till barn och unga i andra situationer kommer den föreslagna ordningen med stor sannolikhet leda till dubbelreglering och parallella processer i flera led, orosanmälan, barnavårdsutredningar, LVU m.m. Det kan verkligen ifrågasättas om en sådan ordning verkligen är ändamålsenlig och kostnadseffektiv.

Av utredningen framgår att kommunerna i viss utsträckning ska kompenseras för de uppgifter som de åläggs enligt förslaget. Utredningen kring finansieringen av socialnämndens utökade uppgifter är dock i stora delar bristfällig eftersom man bl.a. endast har tagit hänsyn till socialnämndens kostnader för vissa nya arbetsuppgifter och skyndsamhetskravet i handläggningen och inte överhuvudtaget beaktat socialnämndens ökade kostnader för verkställandet av insatser som MUK beslutar om.

Mot bakgrund av ovan nämnda föreslår kommunledningsförvaltningen att kommunstyrelsen lämnar yttrande vari dessa brister i utredningen framförs.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30), yttrande till Socialdepartementet, 2024-08-27

Yttrande över - Remiss - En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30), 2024-08-27

Bakgrund

Enligt förslaget ska barn och unga som är under 18 år och som har sin hemvist i Sverige och som riskerar att begå brott av allvarligt slag omfattas av bestämmelserna. Det finns ingen nedre åldersgräns för tillämpligheten av bestämmelserna. Beslut om brottsförebyggande åtgärder bör baseras på en samlad bedömning av olika omständigheter som sammantaget talar för att barnet eller den unge är i riskzonen för att utveckla en destruktiv kriminell livsstil. Även om det inte kan klarläggas att ett visst enskilt brott har begåtts kan det ändå vara uppenbart att barnet eller den unge riskerar att dras in i kriminalitet och är i behov av åtgärder.

Enligt förslaget ska beslut om brottsförebyggande åtgärder fattas av en ny nationell statlig myndighet, Myndigheten mot ungdomskriminalitet, förkortad MUK. Åtgärder kan beslutas även utan samtycke från den unge eller dennes vårdnadshavare. Ärenden föreslås komma in till MUK via Polismyndigheten, som föreslås hänvisa ärenden till MUK om det finns risk för att barnet eller den unge kommer att begå brott av allvarligt slag. Polismyndighetens bedömning av om en sådan risk finns ska grundas på barnets eller den unges beteende, levnadsförhållanden, eventuell brottslighet och övriga omständigheter. Vid polismyndighetens bedömning ska det särskilt beaktas om barnet eller den unge vistas i en kriminell miljö. Innan Polismyndigheten fattar beslut om att hänvisa ett ärende ska uppgifter om barnet eller den unge inhämtas från socialnämnden i ansvarig kommun.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget innebär nya uppgifter för kommunerna, vilket kommer att påverka kostnaderna. Påverkan på kommunerna kommer se olika ut mellan olika kommuner då kostnaderna för kommunerna kommer att variera beroende på antalet individer i målgruppen. Östergötlands län är ett av de län som bedöms få flest antal individer (86 st) som kommer omfattas av lagstiftningen. Bara Stockholm- (404 st), Västra Götaland- (196 st) och Skåne län (183 st) bedöms ha fler individer som kommer att bli aktuella.

Kommunala mål

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Samråd

Samråd har hållits med Socialförvaltningen, Utbildningsförvaltningen och Säkerhetsenheten som inte har något att erinra mot förslaget.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Paul Håkansson

Beslutet skickas till:
Socialdepartementet